

N:o 139.

Af Herr A. Göransson: Angående ändringar och tillägg i 15 och 18 §§ Riksdagsordningen.

Det är både känt och erkänt att vid så väl elektorsval som omedelbara val till riksdagsmän i Andra Kammaren ett högst ringa antal af de valberättigade, öfverhufvud taget, infinner sig vid valen för att begagna sin valrätt. Enligt Statistiska centralbyråns berättelse utgjorde antalet i valen deltagande år 1881 för landsbygden 19,5 proc., för städerna 45,2 proc. och i medeltal för hela riket 23,7 proc. af de valberättigade; således var det för landsbygden ej fullt $\frac{1}{5}$ -del och för hela riket ej fullt $\frac{1}{4}$ -del af de valberättigade som deltog i valen, och 68 kommuner eller kommundelar med tillsammans 2,774 valberättigade hafva icke deltagit i valen. Orsakerna till ofvannämnda missförhållanden synas, af till Statistiska centralbyrån inkomna uppgifter, hafva varit, dels att valen blifvit kungjorda så kort tid förut, att det inom vidsträckta kommuner ej hunnit komma till alla valberättigades kännedom, dels att valförrättaren utlyst valen till sådan tid, då höbergningen eller sädesskörden pågått och i följd deraf en stor del af allmogen varit hindrad att deltaga i valen, dels att kommunalstämmans ordförande ej fått del af domhafvandens kungörelse, förrän det varit för sent att hinna utlysa elektorsval, dels att messfall inträffat den Söndag, då kungörelsen skolat uppläsa, och presterskapet icke föranstaltat om kungörelsens kringsändande, förrän det varit för sent, och dels bristande intresse för saken.

Erfarenheten har visat att de flesta riksdagsmannavalen å landsbygden förrättas under Augusti samt första hälften af September månader, hvilket ock styrkes af Statistiska centralbyråns berättelse rörande riksdagsmannavalen år 1881, hvaraf synes, att af 78 omedelbara val inom kommunerna 69 hafva förrättats under tiden 1 Augusti—15 September och af 64 medelbara val inför domhafvanden hafva 57 hållits under nyss omförmälda tid. Att denna tid för valen är för allmogen i allmänhet och för landtbrukaren i synnerhet mycket olämplig samt en orsak till att så få valberättigade del-

taga i valen, det måste man erkänna; men jag tror äfven att flere orsaker kunna samverka, hvilket äfven synes af förut anförda uppgifter, och då anser jag ovissheten om dagen och timmen, då valen skola ske, vara en utaf de viktigaste.

Då tiden för valet blir kungjord blott en gång, ofta endast åtta dagar förut, är det omöjligt att inom stora, vidtomfattande kommuner alla valberättigade kunna få kännedom derom, helst en del äfven för tillfället kan vara borta på resor eller vid arbeten i skog och mark flera mil från hemmen; derföre måste det ovilkorligen vara en stor fördel för de valberättigade att veta en viss dag, en gång för alla bestämd, då val så väl till riksdagsmän omedelbart som till elektorer för riksdagsmäns väljande i Andra Kammaren öfver hela riket skall förrättas, och då nu så sker i vissa fall vid riksdagsmannaval i andra länder, t. ex. Danmark och Tyskland, har jag tänkt mig att en bestämd dag och timme för dessa val bör i Riksdagsordningen föreskrifvas, och efter samtal med personer från olika delar af vårt land har jag funnit första Måndagen i Juli månad vara bäst passande, dels derför att det är lämpligaste tiden för flertalet valberättigade inom vårt land, och dels derför att i händelse af klagomål valen hellre må hållas tidigare än senare på året. Jag är öfvertygad om att, derest en bestämd dag för ofta omförmälda vals hållande blefve föreskrifven, skulle mera intresse komma att visa sig för valen och procenttalet af deltagande valberättigade skulle ökas betydligt; ty då hvar och en visste att den dagen hafva vi riksdagsmannaval, då kunde han på förhand ordna sina angelägenheter så, att han vore oförhindrad att deltaga i valet, och det skulle blifva en stor högtidlig dag öfver hela landet.

Jag anser derför att för alla ordinarie val till riksdagsmän i Andra Kammaren bör i grundlagen utsättas dag och timme, då så väl omedelbara val som elektorsval skola ske; äfvensom att för tillfälliga val, såsom när nya val förordnas af Konungen, bestämmas att så väl omedelbara val som elektorsval skola ske på en och samma dag i hela riket, samt att när fyllnadsval eller ock val i stället för ett upphäft val, skall hållas, valförrättaren må bestämma tiden ej allenast för det omedelbara riksdagsmannavalet, utan ock för elektorsvalet.

På grund af hvad jag nu anført får jag sålunda föreslå ändringar och tillägg i 15 och 18 §§ Riksdagsordningen, så att nämnda paragrafer komme att erhålla följande lydelse:

§ 15. Val till riksdagsmän i Andra Kammaren skola ske antingen medelbart genom elektorer eller omedelbart af de valberättigade. Elektorsvalen så väl som de omedelbara riksdagsmannavalen verkställas öfver hela riket första

Måndagen i Juli månad klockan 11 förmiddagen näst före början af de tre år för hvilka valen gälla.

Förordnar Konungen nya val, utsätter han, för så väl elektorsval som omedelbara riksdagsmannaval en och samma dag öfver hela riket.

Afgår eljest riksdagsman i Andra Kammaren innan den tid, för hvilken han vald blifvit, tilländalupit, verkställes ofördröjligen nytt val för den återstående tiden, och skall valförrättaren utsätta tiden för så väl elektorsvalet som för det omedelbara riksdagsmannavalet.

Då hållet val blifvit upphäfdt, utsätter valförrättaren likaledes tiden för nytt vals hållande.

§ 18. Konungens Befallningshafvande åligger att, när val till riksdagsman i Andra Kammaren erfordras, derom underrätta vederbörande valförrättare som låter tid och ort för valet i kyrkorna kungöra; på samma gång kungöra han, der omedelbart val sker, äfven dagen för rösternas sammanräknande, och der elektorsval eger rum, tid och ort för elektorernas sammanträde till riksdagsmannaval inför valförrättaren.

Skulle i någon församling o. s. v. (oförändradt.)

Skulle Konstitutions-Utskottet, till hvilket denna min motion torde komma att remitteras, finna de af mig föreslagna ändringar och tillägg kunna lämpligare på annat ställe i Riksdagsordningen införas eller i andra ordalag affattas eller jemväl förorsaka ändring i en flera andra paragrafer, anhåller jag att Utskottet vidtager sådan åtgärd, blott hufvudsyftet med mitt förslag ej förfelas.

Stockholm den 6 Februari 1884.

Anders Göransson.

Rättelse

i motionen N:o 23 i Andra Kammaren:

sid. 2, rad. 2 nedifr. står: 1,000 kronor läs: 100,000 kronor.